

Oponentský posudek na bakalářskou práci

C. Soquessa, *Surrealismus v Portugalsku a umělecký vliv Mária Cesarinyho*, 2023, 41 str.

Autorka si jako téma své bakalářské práce zvolila poměrně náročnou problematiku portugalského surrealismu a jeho projevu v tvorbě Mária Cesarinyho. Oceňuji odvahu, s jakou se do tak náročného tématu pustila, a domnívám se, že cíl své práce, tj. sledovat stopy surrealismu v tvorbě tohoto autora, formuluje jednoduše, jasně a adekvátně rozsahu bakalářské práce.

Práce je členěna do tří hlavních kapitol. V první z nich autorka představí surrealismus obecně a poctivě se snaží objasnit ne zcela snadno vysvětlitelné charakteristiky tohoto hnutí, což se jí se střídavými úspěchy daří. Bylo by však přínosné, kdyby informace nečerpala pouze z jednoho zdroje – surrealismus je téma dostatečně probádané na to, aby k němu dohledala více pramenů a pokusila se je konfrontovat. Možná by pak rozdíl mezi surrealismem a dadaismem pojala trochu komplexněji a nedocházela by ke zbytečně zjednodušujícím závěrům, že „dadaismus se více zaměřoval na negaci a destrukci (str. 10). Drobnou výtku mám i k používání citací, které podle mého názoru ne vždy adekvátně podporují uvedená tvrzení, případně tato tvrzení jen jinými slovy zopakují (např. citace na str. 11 příliš nekorresponduje s předchozím tvrzením o štěpení surrealismu do různých směrů, obdobně vnímám citát na str. 21 atd.) a rovněž k uspořádání kapitol 1.1 a 1.2. Domnívám se, že většina informací uvedených v kapitole 1.2 patří spíše do kapitoly 1.1, neboť popisují metody surrealistického psaní. V kapitole 1.2 bych oproti tomu očekávala obsírnější pojednání o přesahu surrealismu mimo sféru literatury, potažmo pojednání o jeho rozšíření za hranice Francie.

Ve druhé kapitole se pak autorka věnuje příchodu surrealismu do Portugalska, sociohistorickému kontextu, do kterého přichází, a také jeho hlavním hnutím a osobnostem. Tato přehledová kapitola je zpracována poměrně čtivě a obsahuje pro téma podstatné informace. Její struktura je ovšem dosti chaotická, považovala bych za vhodnější začít vysvětlením historického kontextu (salazarismus), následně objasnit literární kontext (modernismus, futurismus, neorealismus, ideálně v chronologickém pořadí a na pozadí historických událostí) a do něj teprve zasadit surrealistické hnutí, než to dělat naopak. Stejně tak bych ocenila, kdyby se autorka častěji oprostila od faktografických výčtů, pokusila se spíše dát fakta do souvislostí a vysvětlila, jaké podhoubí vytvořil salazarismus, modernismus a neorealismus pro příchod surrealismu, čím jeho příchod zpozdili, případně zda existovala nějaká specifika, která by portugalský surrealismus odlišovala od francouzského vzoru, a jak se vlastně lišily dvě portugalské surrealistické skupiny (v práci je pouze sděleno, že jejich vztah byl konkurenční). O tuto syntézu by se bakalantka mohla pokusit alespoň u obhajoby.

Ve třetí části se autorka zabývá osobností Mária Cesarinyho, představí jeho život i tvorbu a následně se soustředí na jeho roli v surrealistickém hnutí. Autorka zde prokazuje schopnost nastudovaná fakta adekvátně vybrat a srozumitelně formulovat. Dlužno nicméně dodat, že literárně-historický úvod rozsahově dosti převažuje nad samotnou analýzou Cesarinyho tvorby, což činí práci poněkud disproportionální (Cesarinyho se věnuje jen na necelých 6 stranách a to se ještě úvodní kapitola, kapitoly 3.1 a 3.2 obsahově prakticky překrývají). I zde je navíc autorčin přístup spíše popisný než analytický. Její rozbor je postaven výlučně na sekundárních pramenech, bez snahy o vlastní interpretaci těchto pramenů, potažmo Cesarinyho díla, což je škoda, protože autorka často uvádí tvrzení, která by si obsírnější komentář zasloužila. Na str.

34 např. říká, že Cesariny se jako výtvarník nedočkal uznání a že jedním z důvodů „měly být neshody se členy první surrealistické skupiny. Někteří z nich totiž definovali umělecký kánon té doby, a to mělo určitý dopad na jeho uměleckou kariéru.“. Nijak však dál nevysvětlí, proč se neshodli a v čem se tedy umělecký kánon tolik lišil. V práci tudíž postrádám větší autorský vhled a přínos, kdy by autorka prokázala, jak Cesarinyho tvorbu v kontextu surrealismu sama chápe a hlavně jak chápe Cesarinyho vliv na portugalský surrealismus, což by měl být hlavní cíl práce. Mohla by Cesarinyho vliv na surrealismus v Portugalsku upřesnit u obhajoby?

Po jazykové stránce je práce psána poměrně čtivě, občas však narazíme na různé jazykové a stylistické lapsy, jako např. na nedokončené věty (str. 7 – „První z nich Grupo Surrealista de Lisboa, ze které později vzejde disidentská skupina Os Surrealistas (Surrealisté).“), překlepy (str. 13 – „nemluvně o tom, že...“, str. 23 – „Almado Negreiros“), nepřesné formulace (Cesariny asi nežil v letech 1923 – 1926, viz str. 7, dále str. 21 – „Portugalsko si v průběhu počátků 20. let prošlo společensko-politickou proměnou. Tato proměna se vyznačovala válkami...“ – Portugalsko mělo válečnou zkušenost na počátku 20. století, nikoli 20. let, atd.), krkolomné obraty a vymknutí z vazby (str. 8 – „kterého v tehdejší literatuře považovali nadbytek.“, str. 10 – „Někteří jeho členové vstupovali, nebo sympatizovali s komunistickými stranami.“, str. 19 – „a v důsledku toho zažívala ekonomika hospodářské stagnaci.“, str. 26 – „považovali neorealistickou ideologii za omezující svobodu a také za milnou v případě angažovanosti nad osudy společnosti.“) a ne vždy vhodně zvolené lexikum a formulace, které text znejasní (str. 9 – „Není prožitý, ale spíše má podobu určité domýšlivosti, jelikož se vyhýbá otázkám člověka a jeho určení.“ – co znamená domýšlivosti?, str. 9 – „Chtějí dosáhnout absolutní reality, ve které může být každý básníkem, jakmile se podřídí diktátu myšlení.“ – nemělo by to být spíše naopak?).

Co se týká formální stránky, práce neobsahuje zrovna obsáhlou bibliografii, navíc by se dalo diskutovat o množství, délce a adekvátnosti uvedených citací, z nichž některé jsou jen těžko srozumitelné kvůli ne zcela povedenému autorskému překladu z portugalštiny (např. str. 26 – „Diametrálně odlišné dílo tomuto, mohlo být, vyjma nás, úkolem efektivně objektivního realismu, který by usiloval o zahrnutí mnohočetných proměnlivých aspektů čelené reality.“).

Souhrnem spatřuji hlavní přínos práce v tom, že podává základní přehled literárního dění v první polovině 20. stol. a snaží se do tohoto kontextu zařadit surrealismus, za slabinu považuji nedostatečnou vlastní analýzu samotného portugalského surrealismu, tvorby jeho představitelů a především pak tvorby M. Cesarinyho. Autorčino závěrečné tvrzení, že „Mário Cesariny byl významný umělec a básník. Jeho vizionářské myšlenky a originální tvorba podstatně ovlivnila směřování a tvorbu nejen skupiny, ale portugalského surrealismu celkově.“ tak v rámci práce zůstává argumentačně nepodloženo. Práce nicméně splňuje základní formální i obsahové požadavky kladené na bakalářskou práci, doporučuji ji tedy k obhajobě, a pokud autorka úspěšně doplní informace požadované v posudku, navrhuji hodnotit ji známkou *dobře*.

V Olomouci, 18. 8. 2023

Mgr. Petra Svobodová, Ph.D.

